

Noord-Nederlandse plaatsen waar **VOORAFSTEMPELING** plaatsvond:

deel 3: Assen

Postale gegevens:

Assen was oorspronkelijk een bijkantoor van Zwolle en werd in 1812 postkantoor. In 1880 verkreeg het de status van P&T kantoor. Een francotakjestempel werd verstrekt op 24-09-1867 en een tweede op 29-06-1870.

Het kreeg de eerste set tweeletterstempels op 02-10-1868 en een tweede set op 26-08-1876. Op 11-01-1879 werd de eerste set kleinrondstempels geleverd, gevolgd door een tweede set op 29-04-1894.

Het grootrondstempel werd geleverd op 14-02-1896 en het langebalkstempel in januari 1907. Het drukwerkkrolstempel werd geleverd op 27-07-1912.

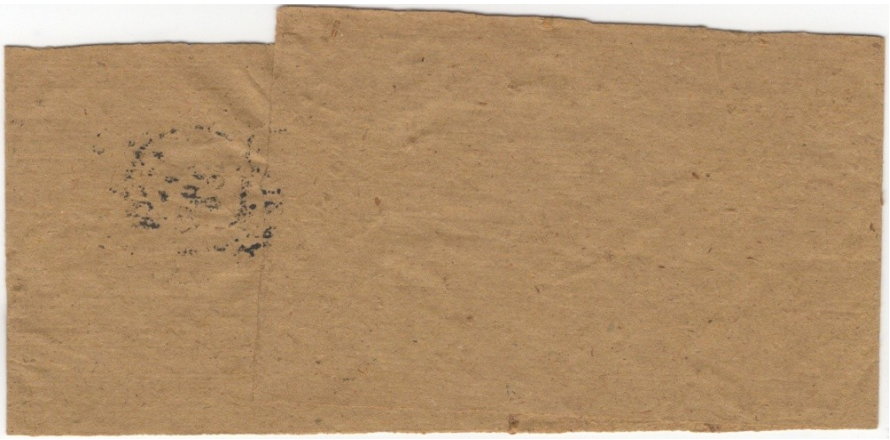
Er woonden in 1902 ruim 10.400 mensen in de gemeente Assen.

de kranten:

In 1969 was er een dagblad, de Provinciale Drentsche en Asser Courant. Zegels met het francotakje- en het tweeletterstempel (of dubbelletterstempel) van Assen zijn niet echt zeldzaam en komen voor op elke dag van de week wat wijst op dit dagblad.

Voorzijde van een krantenbandje van vrijdag 13 augustus 1869.
Geen abkatsch aan de binnenzijde, dus géén voorafstempeling.

Achterkant van hetzelfde bandje, met abklatsch van het stempel van de voorzijde op de achterzijde.

Jaarg. 63. DONDERDAG 30 SEPTEMBER 1886. No. 228.

PROVINCIALE DRENTSCHE
en
ASSER COURANT.

PREIS DER ADVERTENTIEN:
1—3 regels 60 cent; kortere, bevestigde en vroegjens-
begonnen 1—5 regels f 1; elke regel meer 15 ct. Grote letters
naar plaatswille. Evenwel 5 ct. voor een no. der eerste.

DEZE COURANT VERSCHIJNT DACELUKS!
algemeen Zon- en feestdagen en den Nieuwjaardag.
Prijs per 3 maanden: te Assen f 3, buiten Assen franco per post f 3.40.

VOOR HANDEL EN BEHOEF
indien voorzigtige bezitters tot het beoogd afleveren
in dit blad bij abonnement. Een circulair, bevattende de
voorzwaarde, wordt op aanvraag toegesonden.

In 1869 werd de **Provinciale Drentsche en Asser Courant** een dagblad (maandag t/m zaterdag) en bovenstaand bandje is waarschijnlijk afkomstig van deze krant (oplage maximaal 3000). Fragmenten op hetzelfde grofvezelig geelbruine papier zijn eveneens zonder abklatsch en komen op elke dag van de week voor. Dus geen voorafstempeling (tot ongeveer 1883).

20ste Jaargang. WOENSDAG 1 Maart 1893. Nummer 26.

NIEUWE
PROVINCIALE DRENTSCHE
en
ASSER COURANT.

Uitgever: H. BORN.

ADVERTENTIEN voor deze Courant bestaan, al wat de
administratie aanget stikken die de Redactie betreffen te han-
gen bij den Uitgever H. BORN te Assen.

Deze Courant verschijnt Dinsdags, Donderdags en Zaterdag
ABONNEMENTPRIJS per 3 maanden f 3.40. 7c. p. j. L. 60, kosten
dies 10 ct. opzwaaien. ADVERTENTIEN van 1—3 regels f 60, elke
regel meer 15 ct. Grote letters naar plaatswille, bij abonnementen lager.

Advertentie, geplaatst in de „Nieuwe Prov. Drentsche en Asser Courant“, worden gratis overgenomen in het Nieuw Advertentieblad voor Assen en Omstreken.

In 1876 verschijnt in Assen de **Nieuwe Provinciale Drentsche en Asser Courant**, Algemeen Nieuws- en Advertentieblad. Eerst driemaal per week

(maandag, woensdag en vrijdag) en vanaf 1886 als dagblad (maandag t/m zaterdag). De oplage stabiliseerde rond de 2500 stuks van 4 pagina's per keer.

De Nieuwe Provinciale Drenthse (Wikipedia en het Drents Archief schrijven steeds - foutief - "Drenthse", dus zonder de eerste "h") redde het niet als dagblad en vanaf 1 januari 1893 verscheen het alleen nog op dinsdag - donderdag en zaterdag. Eind december 1893 stopte de krant.

Op 5 januari 1907 verscheen er een nieuw weekblad (op zaterdag): **Nieuws- en Advertentieblad voor Assen en de Provincie**. Het laatste nummer verscheen echter al vlak voor kerst op 24 december 1907. Dit dagblad zien we niet terug bij onze voorafgestempelde zegels.

In 1879 verscheen het landelijke weekblad **Floralia** (geïllustreerd weekblad voor Tuinbouw, Bloementeel, Boomkwekerij, Landbouw, Veeteelt en Fruithandel) onder redactie van A. Fiet uit Groningen.

Het blad is een uitgave van N.V. "Stoomdrukkerij Floralia" van de Firma W. van Gorcum in Assen en wordt jarenlang uitgegeven op vrijdag.

Floralia van vrijdag 15 maart 1907; 11.000 Abonnés
De helft van het blad bestaat uit landelijke advertenties.

En in 1885 komt daar het weekblad **Avicultura** als bijvoegsel bij (onder redactie van J.H. Beekman Bzn te Groningen). Dit is een geïllustreerd weekblad voor Hoender- en Konijnenfokkerij. Duiven- en Vogelteelt, Hondenliefhebberij, Jacht en Visscherij.

Bijvoegsel Avicultura van vrijdag 15 maart 1907, eveneens met de vermelding 11.000 Abonné's

Beide bladen werden in 1907 in één krantenbandje verstuurd naar de abonnees (dat waren er toen 11.000), verspreid over heel Nederland. Een abonnement voor beide bladen was in 1907 fl. 0,90 per 6 maanden franco per post. Het is niet bekend of je je ook op een van beide bladen kon abonneren. Wel kon de abonnee tegen meerprijs een abonnement nemen op de bladen met kleurplaten van Floralia (extra fl. 0,40 per 6 maanden) of met kleurplaten van Avicultura (extra fl. 0,35 per 6 maanden) of met de kleurplaten van beide bladen: fl. 0,60 extra per 6 maanden.

Zonder die kleurplaten wogen de 31 pagina's van Floralia ongeveer 65 gram en de 31 pagina's van Avicultura evenveel. Samen ruim boven de 100 gram, maar minder dan 150 gram: tarief 40 - 150 gram = 1 cent.

Per 1 januari 1919 werd Avicultura een zelfstandig weekblad.

W E E K B L A D
gewijd aan de belangen van Binnen- en Rijn-Scheepvaart, Scheepsbouw, Zeilsport enz.
Hoofdorgaan der Schippersvereniging „Schuttevaër”.

Dit blad verschijnt Vrijdagsavonds.

**Advertentiën en Redactiestukken te zenden aan de Admini-
stratie te Assen, niterlijk tot Vrijdagmiddags 4 uur.**

De Schuttevaër verscheen al op de vrijdagavond - en dat terwijl men nog kopij en advertenties kon inleveren tot vrijdagmiddag 4 uur - hoewel het een zaterdagkrant was. De zegels op de krantenbandjes werden gestempeld op vrijdag 6-7N tot 8-9N.

Bruin tot paarsbruin krantenbandje, met veel abklatsch, aan de heer L. Slagter Hzn te Zwartsluis, verstuurd op vrijdag 6 oct 99 met de uurkarakters 8-9N en aangekomen op 7 oct 1899 (3-4N volgens stempel op achterzijde).

N.B. Dhr. L. Slagter Hzn had een koperfabriek in Zwartsluis, o.a. voor koperen stormlantaarns. Typisch een item voor de binnenscheepvaart en dus om erover te adverteren in de Schuttevaër.

N.B. Gasmotoren (werkend op een petroleumvlam) werden in binnenschepen gebruikt sinds 1894. Vanaf 1900 was dit een booming markt voor de binnenvaart.

zegelbijzonderheden:

Van 1877 tot en met 1885 zien we de ochtendstempels 6-7V en 7-8V (op grauwwit papier van het krantenbandje) op alle weekdays, afwisselend mét, maar ook vaak zonder abklatsch, dus vermoedelijk van een van beide genoemde dagbladen. Alle afbeeldingen komen uit mijn eigen verzameling.

In die jaren zien we ook regelmatig de tweeletter- of dubbelletterafstempelingen, echter allemaal zonder abklatsch.

abklatsch
maandag 22-10-83, 7-8V

abklatsch
maandag 23-06-84, 7-8V

Vanaf 1879 zien we het tweeletterstempel niet meer. Wel zien we op de vrijdag een enkele keer 1-2N of 12-1N (1884 t/m 1888) en deze uurkarakters komen weer in terug van 1908 t/m 1913, dus totdat de drukwerkrolstempel periode begint.

Maar vanaf 1884 komt vooral het uurkarakter **8-9N** in beeld, zowel op de ½ als op de 1 cent. Ook hebben deze zegelfragmenten bijna allemaal abklatsch **op de vrijdag** als kenmerk van voorafstempeling. Ze zijn met de 1 cent meestal van Floralia (met Avicultura) en soms (met de halve cent) van de Provinciale Courant of de Schuttevaër.

Naar sommige adressen werden ook meerdere couranten gestuurd in één verzamelbandje, zoals naar (stations)koffiehuizen of naar een postkantoor waar ze dan opgehaald werden ter verspreiding (er moest dan wel per krant gefrankeerd worden). Zie de voorbeelden hierna.

deel van een krantenbandje met daarop een blauwe (3 of) 6 onder de zegels. Er is dus voor 3 zware of 6 lichte kranten betaald: vrijdag 2 mei 90 8-9N, geen abkl.

fragment met daarop een blauwe 3 onder beide zegels, dus er is betaald voor drie kranten: vrijdag 27 juni 90 8-9N, met abkl.

Van 1884 t/m 1908 komt de 8-9N ook regelmatig op alle weekdays voor maar alleen vanaf 1897 (dus van de Provinciale Courant), met duidelijke abklatsch.

Tussen december 1898 en december 1900 hebben we veel fragmenten en delen van krantenbandjes op grauwwit papier met een 1/2 cent frankering. De bandjes zijn 4,4 tot 4,8 cm hoog en hebben abklatsch. Ook is er soms aan de versnijding van het stempel te zien dat de bandjes zijn gestempeld voordat het vel versneden werd tot losse krantenbandjes.

maandag 14 aug 99 8-9N
abklatsch

woensdag 6 jun 00 8-9N
abklatsch

dinsdag 26 jun 00 8-9N
abklatsch, stempel boven
bij de snijlijn is versneden

In de jaren hierna zien we tot ongeveer eind 1907 nog maar sporadisch fragmenten met abklatsch op weekdays. Tussen 1909 en 1913 zien we weer op alle dagen van de week fragmenten met abklatsch, maar ze blijven schaars. De afstempeling is 5-6N, 6-7N en soms 8-9N, allemaal met de ½ cent nr. 50 gefrankeerd. Deze voorafstempelingen zullen ook van de Provinciale Courant zijn, want de Nieuwe Provinciale Courant was eind 1893 gestopt.

Tegelijkertijd hebben we tussen 1891 en 1899 fragmenten en delen van krantenbandjes op glad bruinig, soms licht gestreept papier (vezelig aan de binnenzijde, waardoor er weinig abklatsch te zien is, want er zijn weinig contactpunten met het onderliggende natte vel). Alle afstempelingen zijn op **vrijdag** met de uurkarakters 8-9N en voornamelijk op de 1 ct zegels (nr. 31 en 51). Die moeten wel van Floralia zijn, vanwege de 1 ct frankering door de gewichtsklasse 50 - 150 gr.

Ook bij deze fragmenten zien we regelmatig dat een stuk van het onder- of bovenliggende stempel is afgesneden. Bandjes zijn 4 tot 4,4 cm hoog.

vrijdag 29 feb 95 8-9N
De datum had 1 maart moeten zijn, want 1895 was geen schrikkeljaar

vrijdag 17 sep 97 8-9N
de stempels zijn onder en boven afgesneden

vrijdag 21 oct 98 8-9N
het stempel onder is afgesneden (gestreept papier)

Gelukkig is er een duidelijk verschil in gewicht (50 - 150 gram) van de Floralia (met of zonder Avicultura) met de twee andere bladen, waarbij we steeds de 1 cent frankering zien (of soms zelfs 1,5 cent). De Schuttevaër en de Provinciale Courant wogen veel minder. Met hun 4 (hooguit 6) pagina's zaten ze ruim onder de grens van 40 of 50 gram (dus eigenlijk altijd een ½ cent frankering).

De hierna te bespreken bandjes of fragmenten zijn tussen 1899 en 1902 op min of meer roze chamois papier. In of na 1902 verandert dit in glad chamois papier in een kleurloze tot iets lichtgele variant; alle gefrankeerd met 1 cent.

Er is veel abklatsch en we zien op sommige fragmenten al de dikke zwarte scheidingsstreep van de complete Floralia bandjes (zie de illustraties verderop). Dit loopt door tot in de drukwerkrol periode.

De stempeltijden zijn eerst 6-7N en 8-9N, daarna wisselend: 8-9N, 11-12N en 12-1N of 1-2N, dus 's avonds laat of rond middernacht. Na 1900 zien we geen kleinrond afstempelingen meer en na halverwege 1909 wordt alleen nog het typerader langebalkstempel gebruikt voor de ontwaarding.

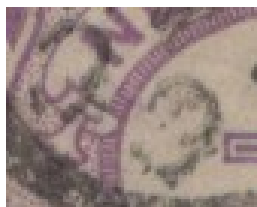
Een opvallend verschijnsel in 1900 is dat de tweede nul van jaarkarakter in 1900 gebroken is in een van de stempels en daardoor op een 3 lijkt.

Opvallend is eveneens dat de krantenbandjes van Floralia in de loop der jaren van 4 naar 8,7 naar 6 tot 7,1 cm, om uiteindelijk naar $\pm 6,5$ cm hoogte gaan.

Floralia met een gewicht boven de 150 gram.

De 1,5 cent frankering werd altijd over elkaar heen geplakt (ruimtegebrek?).

Beschadigde tweede 0 in 1900

De dikke zwarte streep is rechts midden te zien

1,5 cent voor gewicht boven de 150 gram. Bij het scheiden van de bandjes is dwars door de zegels gesneden.

Kapotte 0 en stempilverminking

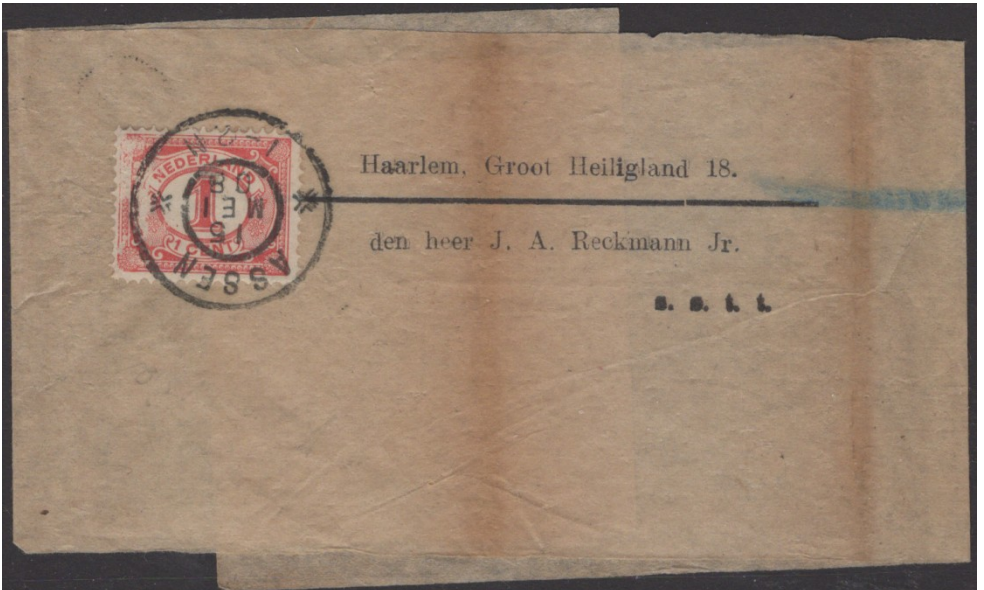
tweede 0 lijkt op een 3

vrijdag 13 jul 00 8-9N bandje 8,7 cm
hoog met veel abklatsch aan binnenzijde
zwarte balk met "den heer" er boven

vrijdag 27.5.10 1-2N bandje 7,1 cm hoog
veel abklatsch aan binnenzijde
zwarte balk met "den heer" onder de balk

vrijdag 20 mei 08 1-2N De blauwe streep rechtsmidden (die doorloopt aan de achterzijde)
geeft aan dat het abonnement binnenkort ten einde loopt.

bandje van Floralia met het drukwerkrol jaarstempel 1915, 6,5 cm hoog

Er zijn veel krantenbandjes van Floralia in verzamelaarhanden die gericht zijn aan de heer Sipkes (van de jamfabriek) en de heer Reckmann van Groot Heiligland nr.18. in Haarlem.

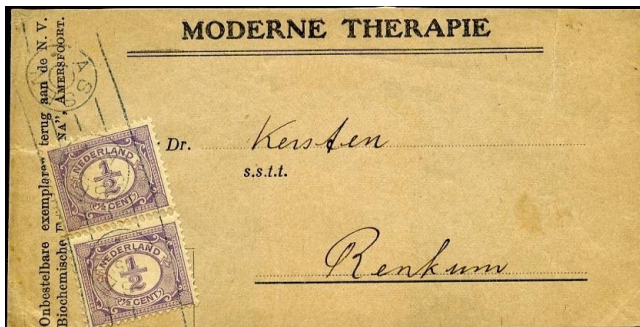
Plaats/ kenmerk	gesignaleerd in	stempel	dagen	waardering in euro op NVPH nrs.			
				30	31	50	51

Assen

abklatsch	1894-1899	klr	vr	20	20	-	-
abklatsch	1897-1909	grr	ma/za	8	15	6	2
abklatsch	1909-1915	lb	vr	-	-	20	15

opm: - Floralia op vrijdag, vanaf 1879, Schuttevaër op vrijdag, vanaf 1889

- De Prov. Drentsche en Asser Courant, dagelijks

drukwerkrolstempel Assen 1915 op een mij onbekend bandje uit Amersfoort!

Douwe van der Heide: wordt vervolgd.

drvdh@home.nl